

За да се набројат сите проекти на УСАИД треба многу, но факт е дека некои од клучните закони како, на пример, за конкурентност, за трговски друштва или Проектот за безжична Македонија, никогаш немаше да бидат реализирани без нивна помош. Оваа американска организација, преку финансирањето на клучните проекти потребни за приближување на земјава до меѓународната заедница, придонесе за Македонија повеќе отколку било кој македонски политичар досега.

Доколку досега, за 13 години, вложените повеќе од 450 милиони американски долари, кои УСАИД ги инвестираше во македонското општество во разни сфери, се споредат со обемот на странските директни инвестиции во земјава, во тој случај, преку своите програми, де факто таа го зазема првото место на листата странски донатори во Македонија.

АМЕРИКАНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЈА СИТЕ СТРАНСКИ ИНВЕСТИТОРИ ВО

ТИМОТИ ДОНАУ, ИЗВРШЕН ДИРЕКТОР НА МИСИЈАТА НА УСАИД ЗА МАКЕДОНИЈА

Благодарение на Проектот за децентрализација на Американската организација за меѓународен развој - УСАИД, од октомври, граѓаните во сите општини во државата ќе можат да добијат повеќе информации за сè она што им е потребно за издавање одобрение за градба. Постапката околу издавањето одобрение за градба ќе биде стандардизирана, а урнеците на 45 документи унифицирани. За таа цел, во рамките на овој Проект, УСАИД изготви т.н. урбанистички пакет кој содржи во-

ку овој Проект, ќе направи унификација и нов софтвер, кој ќе им помогне на општините, а со тоа и на граѓаните за полесен и појасен пристап до Правилникот за градба и за целосно добивање дозволи. Дистрибуцијата на софтверот ќе почне од идниот месец и на тој начин ќе стане јавно достапна секоја финансиска конструкција за градење на било каков објект.

Со овој најнов чекор се зголемува лепезата на финансиска помош од УСАИД за Македонија.

450 МИЛИОНИ ДОЛАРИ МАКЕДОНСКАТА ТРАНЗ

дич, 2 постера, 7 летоци кои ги даваат деталите од секоја процедура, трошковник и мултемедијално ЦД. Граѓаните ќе имаат можност детално да се информираат за секој дел од постапката за добивање одобрение за градба, а преку електронскиот калкулатор, кој е новина и ќе се инсталира во општините, точно ќе знаат колку ќе треба да платат за одреден вид градба. Дозволите за градење сè уште се нејасни за повеќето македонски граѓани, па затоа УСАИД, пре-

"Поточно, од 1993 година досега на земјава ѝ се доделени повеќе од 450 милиони долари, а во моментот се спроведуваат дваесеттина проекти во износ од околу 30 милиони долари", изјави амбасадорката на САД во Македонија, Џилиен Миловановиќ.

Во оваа насока, со помош на УСАИД, во 2005 година Македонија стана првата целосно "безжична" земја во светот, како резултат на Проектот Македонија се поврзува, преку мрежата која е вос-

Пишува: Арсен КОЛЕВСКИ

ЗА МЕЃУНАРОДЕН РАЗВОЈ - УСАИД ГИ ЗАСЕНИ МАКЕДОНИЈА И ДОКАЖА ДЕКА САД ВЕРУВА ВО НАС

**ДИК ГОЛДМАН, ДОСЕГАШНИОТ ДИРЕКТОР НА
МИСИЈАТА НА УСАИД ЗА МАКЕДОНИЈА**

поставена со Он нет. Безжичната мрежа го покри речиси секој дел од земјава.

"На тој начин УСАИД обезбеди брз безжичен Интернет пристап во секое основно и средно училиште во Македонија, како и во 50 канцеларии на локалната самоуправа и во 30 невладини организации. Безжичната мрежа претставува конкуренција за монополот на Телеком во Македонија и веќе резултираше со намалување на цените за брз пристап на Интернет. Од септември 2005 година, околу 550 основни и средни училишта, универзитети и научни институти ширум државата имаат пристап до брз Интернет благодарение на УСАИД. Проектот доведе до намалување на цените за Интернет пристап од 75 отсто",

се одрази на економијата. Бавната приватизација ја дотолчи економијата, и онака загрозна од растурањето на поранешниот југословенски пазар, а ниската стапка на инвестиции и продуктивноста во приватниот сектор само го влошија проблемот.

"Затоа поддршката на УСАИД е насочена кон подобрување на бизнис климата, ги прави приватните компании поконкурентни и ги зголемува странските директни инвестиции. УСАИД ги поддржува реформите за да го олесни стопанисувањето во Македонија, со цел зголемување на нови бизниси и проширување на постојните. По 13 години работа и соработка со македонските граѓани, американските претставници во ми-

- Просечната извозна цена на флашираните вина, сектор поддржан од УСАИД, се зголеми за 13 отсто во последната година. Бројот на странски туристи кои доаѓаат во Македонија за авантуристички туризам, сектор поддржан од УСАИД, се зголеми за повеќе од два пати.

- Информатичките фирми помогнати од УСАИД за повеќе од два пати го зголемија извозот на софтвер и услуги.

- Досега, во 2005 година, текстилните компании поддржани од УСАИД потпишаа договори вредни повеќе од 1 милион долари со нови клиенти на нови пазари.

- Отворени се (или зачувани) 30.000 работни места во повеќе од 1.000 мали и средни претпријатија, поддржани преку УСАИД.

- 171 месни и млечни производи се сертифицирани со знакот за квалитет, востановен во 1999 година преку УСАИД.

- Околу 150 нови колекции на производи за меѓународни пазари на галантерија, додатоци за домот, мода и подароци, како и за локалните потрошувачки и туристичките пазари беа дизајнирани и поддржани во нивниот пласман преку проектот на УСАИД за развој на занаетчиството.

сијата на УСАИД, која е дел од американската мисија во Македонија, и натаму се подготвени да продолжат да инвестираат во заокружувањето на бизнис заедницата и Македонија ја гледаат како една од конкурентните земји во регионот", вели Величковска.

Економските активности на УСАИД се фокусираат на зголемувањето на конкурентноста, воведувањето високотехнолошки решенија, со цел да се ста-

ЈА "ОСВЕЖИЈА" ИЦИЈА

изјави Билјана Величковска, заменик-директор за комуникации во УСАИД.

ЕКОНОМСКА ПОМОШ

Гледано наназад, транзициониот период на Македонија ѝ донесе висока невработеност, која достигна стапка од 38,6 отсто во 2005 година, и тоа е сериозно прашање за државата. Безбедносната криза во 2001 година негативно

МАКЕДОНСКИ ТУРИЗАМ
Кластер за туризам

"Make time for Macedonia"
TIMES ONLINE

EXPLORINGMACEDONIA.COM

**УБАВИНИТЕ НА МАКЕДОНИЈА ОД СЕГА СО НОВА
ПРЕЗЕНТАЦИЈА ВО СВЕТСКИ РАМКИ**

ват во непречен тек услугите кои деловните субјекти им ги даваат на други деловни субјекти и оние кои Владата им ги дава на деловните субјекти, како и на промовирањето иницијативи за развој на работната сила. Поради сè ова, огромен е бројот на проекти во разни сектори, кои со американска помош и финансиска поддршка се реализираат во Македонија.

Проектот за финансискиот сектор во Македонија, кој заврши во декември ла-

ЗДРАВОТО И ЕКОЛОШКО ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНА-ГОЛЕМ АДУТ ЗА ПОГОЛЕМ ИЗВОЗ НА МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ

ни, го поддржуваше сеопфатниот развој на финансискиот систем, нудејќи помош во имплементацијата на модерни стандарди и практики во сметководството, банкарството, пазарите на капитал, пензискиот систем и небанкарскиот финансиски сектор.

Во врска со активностата за конкурентност на Македонија, МЦА им помага на македонските претпријатија да развијат и да пласираат комплексни производи и услуги. МЦА се фокусира на пет индустриски кластери: јагнешко месо и сирење, туризам, информациска технологија, вино и текстил. МЦА го спонзорира Националниот совет за претприемништво и конкурентност и ги здружува индустријата, владата и работната сила за да се подобри конкурентноста во клучните индустрии во Македонија.

ПОМОШ ЗА АГРОБИЗНИСОТ

Во земјоделскиот сектор УСАИД ги поддржува производителите на месо, млеко, овошје и зеленчук и трговците, со цел да станат профитабилни на домашниот и на меѓународниот пазар. Акцент е ставен на контролата на квалитетот и здравата храна, технолошките

унапредувања, додадената вредност и подобрувањето на маркетингот. УСАИД, исто така, ѝ помага на Националната месна и млечна асоцијација, на Лабораторијата за контрола на квалитетот, како и на Програмата за знак за квалитет, да станат лидери кои ги промовираат интересите на овие индустрии.

Знакот за квалитет и Проектот за помош на агробизнисот им помага на индустриите за месо и млечни производи, преку подобрен квалитет да станат препознатлив и претпочитан избор на потрошувачите. Проектот за помош на агробизнисот е проширен и во него се вклучени и индустриите за овошје и зеленчук.

Проектот рурални финансиски институции ја создаде штедилницата "ФУЛМ", која е прва кредитна и штедна институција во Македонија во сопственост на корисниците. "ФУЛМ" сега има 5.000 членови и депозити кои надминуваат вредност од 1,8 милиони долари. Таа нуди сеопфатна палета на кредити и заеми за мали бизниси, фармери и потрошувачи.

Во врска со малите и средните претпријатија, МСП, Проектот е-БИЗ им помага на МСП да развијат јавно-приватни партнерства; да идентификуваат и да користат информации и комуникациски технолошки апликации преку проекти

МАКЕДОНИЈА СО НОВ РЕКОРД НА ЈАНОО

Во оваа насока е и неодамнешното претставување на Македонија на Yahoo, што претставува бесплатна промоција на земјата во светски рамки, за што масовно се заинтересираа најголемите светски туроператори. Така, на пример, видеото на Паско Кузман во еден ден имало половина милион даунлодирања, што претставува најголем рекорд во историјата на Yahoo за даунлодирање на некој видеоматеријал.

"Овој чекор претставуваше голема референца за Македонија, која дури ја користи и првиот човек во светот на полето на информатичката технологија, Бил Гејтс. Па, така кога Бил Гејтс ќе го прашате нешто за Македонија, тој веднаш ќе ви каже - а, да, Македонија, првата безжична земја во светот", изјави Величковска.

за демонстрација; да користат заеднички технолошки центри и да одржуваат блиски врски со деловни и универзитетски специјалисти од областа на компјутерската наука.

Еден од поголемите зафати е и Проектот корпоративно управување и закон за трговски друштва, кој заврши во јануари годинава, и ѝ помогна на Владата на Македонија да го имплементира

ДЕЈВИД СТИВЕНС, ЕКСПЕРТ ЗА ВИНО ОД САД ВО ПОСЕТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ВИНАРИИ

ТУРИЗМОТ СО НОВА ШАНСА ЗА ПОГОЛЕМ БРОЈ ТУРИСТИ

Законот за трговски друштва, во согласност со стандардите на ЕУ. Овој проект помогна во едукацијата на деловната заедница за обврските кои произлегуваат од усогласувањето и за најдобрите деловни практики. Исто така, работеше на подигнувањето на свеста за правата на акционерите, кај голем број работници на кои им беа дадени акции за време на приватизацијата во Македонија.

УСАИД помогна во пристапувањето на Македонија во СТО во 2003 година. Сега "Активноста на усогласување со СТО" ѝ помага на Македонија да учествува во работата на СТО. Проектот помага во оформувањето партнерство меѓу приватниот и јавниот сектор за да се формулира трговска политика и да се извлече полза од членството во СТО.

Проектот за е-Влада помага во изготвувањето стратегија, стандарди и капацитет за фискално управување, како би се подобрила ефикасноста и транспарентноста на работењето на владата, со што би се намалиле можностите за измами, неправилно трошење на средства и злоупотреба. Овозможувањето на услуги ќе се развива во насока на публикување на владини информации, интеракција преку Интернет сè до давање владини услуги преку Интернет.

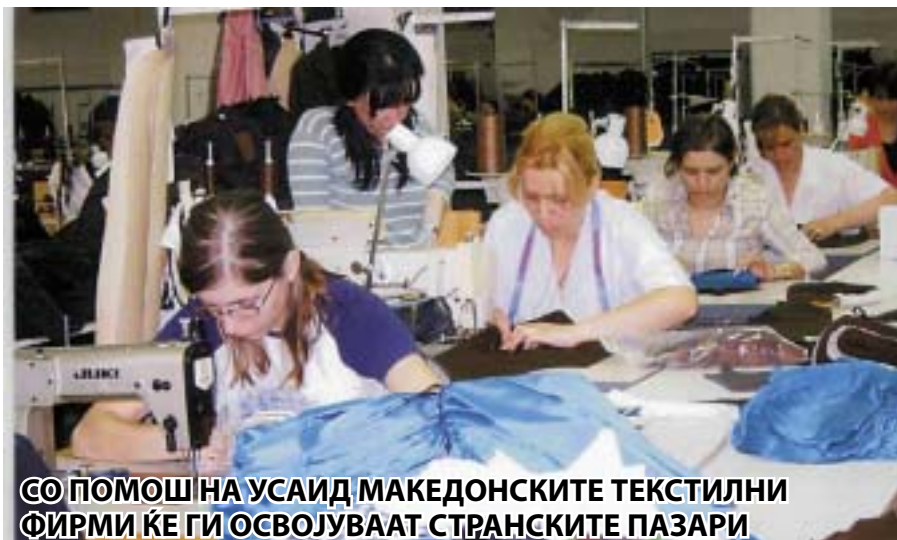
ПРАВНА ПОМОШ

УСАИД ѝ помогна на Македонија во имплементацијата на охридскиот Рамковен договор, кој му стави крај на етничкиот конфликт, помогна при креирањето на правната рамка за почеток на процесот на децентрализација, помош при спроведувањето мирни и фер парламентарни избори во 2002 година, и олеснување на точен и широко прифатен национален цензус. Како што Македонија ги надминува случувањата од 2001 година, помошта на УСАИД во областа на демократијата во голема мера се фокусира на помош за Македонија во нејзините подготовки за прием во ЕУ и во НАТО, преку поддршка на судските реформи и доброто владеење.

Покрај ова, програмите на УСАИД ѝ даваат голема поддршка на Владата на Македонија во процесот на спроведување на децентрализацијата. Стручната обука која ја спроведува УСАИД им помага на општините да преземат нови

надлежности, како: транспарентност при работењето со буџетот, администрирањето на даноците, урбанистичкото планирање и локалниот економски развој. Отворени се 17 општински центри за информирање на граѓаните.

Од 2001 година наваму, Проектот за поддршка на политичките партии обезбедува обука и консултации за да помогне да се зајакнат демократските практики внатре во партиите.

СО ПОМОШНА УСАИД МАКЕДОНСКИТЕ ТЕКСТИЛНИ ФИРМИ ЌЕ ГИ ОСВОЈУВААТ СТРАНСКИТЕ ПАЗАРИ

Исто така, Проектот за развој на Собранието работи со македонското Собрание за да воведо нови демократски практики, како јавни расправи и собраниски отворени денови. Проектот помогна и да се отворат канцеларии во изборните единици за 70 пратеници, на тој начин создавајќи можности за зголемена соработка меѓу граѓаните и нивните претставници.

Проектот за модернизација на судството во Македонија помага судството да се развие во понезависна, поодговорна и ефективна гранка на власта. Се работи со Министерството за правда, Врховниот суд и со други правни институции на зајакнување на административниот капацитет на судството, кој ќе ја подобри неговата способност за решавање на правните спорови ефикасно, точно и навремено. За да се постигне тоа мора да се изменат клучни закони, вклучувајќи ги и Законот за граѓанска постапка, Законот за извршување, Законот за судови и Законот за пре-

кршоци. УСАИД овозможува тоа да се случи. Досега овој проект доведе до намалување на бројот на нерешени предмети до 1 година за 6 отсто, и предмети нерешени до 3 години за 38 отсто.

ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО

Дека помошта на УСАИД е вклучена во речиси сите битни сфери се потврдува и преку Проектот за синдикати, со кој се овозможува поддршка на реформски ориентираните синдикати во изградбата на посилно работничко движење во Македонија. Проектот се фокусира на развојот на демократски и мултиетнички работнички синдикати, кои ефективно ќе ги застапуваат работниците и нивните права. Тој ја промовира конкурентноста, со воведување модерни работничко-менаџерски односи и практики на ниво на фирмите, со што го

охрабрува социјалниот дијалог и вистинското партнерство меѓу владата, менаџментот и работничките синдикати како вистински средства за постигнување консензус, намалување на конфликтот и градење на поширока јавна поддршка за економско-политичката транзиција.

Според Величковска, еден од најпрактичните проекти, во поглед на информатичка едукација на младите, е и проектот е-Школо, преку кој УСАИД инсталираше нови компјутерски лаборатории во сите средни и основни училишта во Македонија, при што употреби 5.300 компјутери донирани од НР Кина. Дополнителни 1.500 кинески компјутери годинава ќе се инсталираат во основните училишта. Во 2002-2005 година Проектот креативна настава и учење на УСАИД работеше во 18 гимназии и 45 основни училишта, со цел да се воведат наставни методи на критичко размислување; создаде 63 медиотеки со нови компјутери поврзани со Интернет.